

Elijah - Nambari Kumi na Mbili

Kila bonde litainuliwa

Jeff Pippenger

2023-10-17

Bado tunamjadili Eliya kama ishara ya kinabii. Eliya alimtangazia Ahabu kwamba kwa muda wa miaka mitatu hakutakuwa na mvua, isipokuwa kwa neno lake.

Eliya Mtishbi, aliyekuwa mmoja wa wenyeji wa Gileadi, akamwambia Ahabu, Kama Bwana, Mungu wa Israeli, aishivyo, ambaye nimesimama mbele zake, hakutakuwa na umande wala mvua miaka hii, ila kwa neno langu. 1 Wafalme 17:1.

Kristo anatufahamisha katika kitabu cha Luka kwamba kipindi cha miaka mitatu kilikuwa kwa kweli miaka mitatu na nusu.

Naye akasema, Amin, nawaambia, hakuna nabii akubaliwaye katika nchi yake mwenyewe. Lakini nawaambia kweli, kwamba katika siku za Eliya kulikuwako wajane wengi katika Israeli, hapo mbingu ilipofungwa kwa muda wa miaka mitatu na miezi sita, njaa kuu ikawa katika nchi yote; walakini Eliya hakutumwa kwa mmoja wao, ila kwa Sarepta, mji wa Sidoni, kwa mwanamke aliyekuwa mjane. Luka 4:24-26.

Miaka mitatu na nusu ilitokea katika kipindi cha Ahabu na Yezebeli, hivyo ikitambulisha miaka mitatu na nusu ya kinabii kuanzia 538 hadi 1798, wakati upapa, uliowakilishwa kama Yezebeli katika kanisa la Thiatira, ulitawala katika Enzi za Giza.

Lakini nina mambo machache dhidi yako, kwa kuwa unamruhusu yule mwanamke Yezebeli, ajiitaye nabii, afundishe na kuwapotosha watumishi wangu watende uasherati, na kula vitu vilivyotolewa sadaka kwa sanamu. Nami nimempa nafasi ya kutubu uasherati wake; wala hakutubu. Tazama, nitamtupa kitandani, na wale wafanyao uzinzi pamoja naye nitawatupa katika dhiki kuu, isipokuwa watubu matendo yao. Nami nitawaua watoto wake kwa mauti; na makanisa yote yatatambua kwamba mimi ndiye nichunguzaye figo na mioyo; nami nitampa kila mmoja wenu kadiri ya matendo yake. Ufunuo 2:20-23.

'Nafasi ya kutubu' ya Yezebeli ilikuwa miaka mitatu na nusu katika siku za Eliya, na pia miaka mitatu na nusu ya kinabii kuanzia 538 hadi 1798 katika Enzi za Giza za mateso ya kipapa. Adhabu ya Yezebeli na wafalme wa Ulaya waliotenda uzinzi pamoja naye ilikuwa kutupwa katika kitanda cha dhiki na kifo cha watoto wake. Kulikuwepo watu waaminifu wakati wa Enzi za Giza, ambao pia walikuwa wametupwa katika kitanda cha dhiki, lakini wangeishi. Walipotupwa katika kitanda cha dhiki, hatima ya uzima kwa waaminifu au mauti kwa wasio waaminifu ilitegemea 'matendo' yao. Kitanda cha dhiki cha waaminifu kilizalisha uvumilivu na uzima. Kitanda chao cha dhiki kingekoma kuelekea mwisho wa miaka mitatu na nusu, muda mfupi kabla ya Eliya kuondoka Sarepta ili kumwamuru Ahabu kuwaita Waisraeli wote Mlima Karmeli.

"Mateso ya kanisa hayakuendelea katika kipindi chote cha miaka 1260. Mungu, kwa rehema Zake kwa watu Wake, alifupisha muda wa jaribu lao la moto. Katika kutabiri 'dhiki kuu' itakayolikumba kanisa, Mwokozi alisema: 'Kama siku hizo zisingalifupizwa, hakuna mwenye mwili atakayeokolewa; lakini kwa ajili ya wateule, siku hizo zitafupizwa.' Mathayo 24:22. Kupitia ushawishi wa Matengenezo, mateso hayo yalifikishwa kikomo kabla ya 1798." Pambano Kuu, 266, 267.

Hukumu ya "kitanda cha dhiki" dhidi ya upapa ingewaua watoto wake kwa mauti, lakini hukumu hiyo ya "kitanda cha dhiki" ilikuwa na ahadi ya uzima kwa wale ambao matendo yao yalionyesha uaminifu wao, kama ilivyoonyeshwa katika kifo cha mwana wa mjane wa Sarepta.

Ikawa baada ya mambo hayo, mwana wa yule mwanamke, bibi wa nyumba, akaumwa; na ugonjwa wake ukawa mzito sana, hata hapakuwa na pumzi ndani yake. Akamwambia Eliya, Nina nini nawe, ee mtu wa Mungu? Je, umekuja kwangu kuikumbusha dhambi yangu, na kumwua mwanangu? Akamwambia, Nipe mwanao. Akamtwaa kutoka kifuni mwake, akampandisha katika chumba cha juu alikokuwa anakaa, akamlaza kitanda chake mwenyewe. Akamwulilia Bwana, akasema, Ee Bwana Mungu wangu, je! pia umemletea mabaya huyo mjane ninayekaa naye, kwa kumwua mwanawe? Kisha akajinyoosha juu ya yule mtoto mara tatu, akamwulilia Bwana, akasema, Ee Bwana Mungu wangu, nakuomba, irudi nafsi ya mtoto huyu ndani yake. Bwana akasikia sauti ya Eliya; nafsi ya yule mtoto ikairudi ndani yake, naye akaishi. Kisha Eliya akamtwaa yule mtoto, akamshusha kutoka chumba cha juu mpaka ndani ya nyumba, akamkabidhi kwa mamaye; Eliya akasema, Tazama, mwanao yu hai. Yule mwanamke akamwambia Eliya, Sasa kwa haya najua ya kuwa wewe u mtu wa Mungu, na ya kwamba neno la Bwana lililo kinywani mwako ni kweli. 1 Wafalme 17:17-24.

Mjane alitambua kwamba Eliya alikuwa "mtu wa Mungu," kwa sababu "neni la Bwana" lililomrudisha mtoto wake uhai lilikuwa neno "kweli." Mchakato wa hatua tatu wa Eliya kujinyoosha juu ya mwana wa mjane ulitambuliwa na mjane kama "neni" kinywani mwa Eliya, yaani "kweli." Neno la Kiebrania 'emeth,' limetafsiriwa katika kifungu hicho kama "kweli," na linawakilisha nguvu ya uumbaji ya Alfa na Omega. Ni neno la Kiebrania lililoundwa na herufi ya kwanza, ya kumi na tatu, na ya mwisho ya alfabeti ya Kiebrania, na linawakilisha Nguvu inayoweza kuwarejesha wafu uhai.

Waaminifu, kama vile wasio waaminifu katika "nafasi" ya muda wa majaribio uliowakilishwa na miaka mitatu na nusu, walipokea hukumu ya "kitanda cha dhiki." Kifo kilikuwa hatima ya watoto wa kundi lililomfuata kahaba aliyefanya uasherati na kufundisha mafundisho ya upagani. Uzima ulitolewa kwa kundi lingine lililofuata maelekezo ya Eliya, na kuamini Neno la "kweli."

Mjane alikuwa ametii amri ya Eliya ya kumletea maji na kumpa mkate, na utii wake kwa neno la nabii unawakilisha waaminifu katika Enzi za Giza za Thyatira. (Ni vyema kutambua kwamba Eliya anapomwamuru mjane kwanza amlishe yeye, na baadaye amlishe mwanawe na yeye mwenyewe, kinachonyeshwa ni kwamba Eliya ndiye wa kwanza kupokea chakula cha kula. Eliya ndiye wa kwanza kupokea ujumbe, na baadaye kanisa.) Tunaambiwa kwamba matendo ya waaminifu yalikuwa makubwa zaidi mwishoni kuliko yalivyokuwa mwanzo.

Na kwa malaika wa kanisa lililoko Thiatira andika; Haya ndiyo anenayo Mwana wa Mungu, aliye na macho yake kama mwali wa moto, na miguu yake kama shaba safi; Nayajua matendo yako, na upendo, na huduma, na imani, na uvumilivu wako, na matendo yako; na ya mwisho ni mengi kuliko ya kwanza. Ufunuo 2:18, 19.

Waaminifu walidhihirisha "matendo" mema wakati wa "muda" ambao upapa ulipewa wa kutubu, lakini matendo yao ya mwisho yalikuwa "zaidi kuliko ya kwanza." Wakati "muda" huo ulipokuwa ukikaribia kuisha, Kristo alituma nyota ya asubuhi ya mageuzi, ambaye alianza kazi ya kutoendelea kuuvumilia upapa, uliolifundisha kanisa "kuzini, na kula vitu vilivyotolewa kafara kwa sanamu."

Na yeye ashindaye, na kuyashika matendo yangu hata mwisho, nitampa mamlaka juu ya mataifa; naye atawatawala kwa fimbo ya chuma; kama vyombo vya mfinyanzi wataunjavunjwa vipande vipande; kama vile nilivyopokea kutoka kwa Baba yangu. Nami nitampa ile nyota ya asubuhi. Aliye na sikio, na asikie kile Roho anachoyaambia makanisa. Ufunuo 2:26-29.

Kristo alikuwa na "mambo machache dhidi" ya waaminifu mwanzoni mwa "nafasi" iliyotolewa kwa upapa ili kutubu, kwa kuwa walikuwa wamemruhusu Yezebeli "anayejiita nabii mwanamke, kufundisha na kuwapotosha watumishi wangu kufanya uasherati, na kula vitu vilivyotolewa sadaka kwa sanamu." Lakini mwishoni mwa "nafasi" hiyo, waaminifu hawangekubali tena upapa uendele na upotoshaji wake.

Katika karne ya kumi na nne, 'nyota ya asubuhi ya Matengenezo' ilionekana nchini Uingereza. John Wycliffe alikuwa mpiga mbiu wa matengenezo, si kwa Uingereza tu, bali kwa Ukristo wote. Upinzani mkubwa dhidi ya Roma ambao aliruhusiwa kuutamka haukuweza kamwe kunyamazishwa. Upinzani huo ulifungua mapambano yaliyokuwa yatasababisha ukombozi wa watu binafsi, wa makanisa, na wa mataifa. The Great Controversy, 80.

Chakula ambacho watumishi wa Mungu hula ni mafundisho au ujumbe wanaoupokea. Uzinzi ni kanisa kutumia mamlaka ya serikali kulazimisha ufuataji wa mafundisho yake ya kuabudu sanamu. Katika "muda" ambao Yezebeli alipewa wa kutubu, kanisa lilikimbilia jangwani kwa ulinzi.

Na yule mwanamke akakimbilia nyikani, ambako ana mahali palipoandaliwa na Mungu, ili wamlishe huko siku elfu moja mia mbili na sitini.... Na yule mwanamke akapewa mabawa mawili ya tai mkuu, apate kuruka kwenda nyikani, mahali pake, ambako anatunzwa kwa wakati, na nyakati, na nusu wakati, mbali na uso wa yule nyoka. Naye yule nyoka akatoa katika kinywa chake maji kama gharika nyuma ya yule mwanamke, ili amchukue kwa ile gharika. Nayo nchi ikamsaidia yule mwanamke, nchi ikafunua kinywa chake, ikameza ile gharika ambayo yule joka alitoa katika kinywa chake. Ufunuo 12:6, 14-16.

Katika kipindi cha mateso ya Yezebeli na Ahabu, Obadia aliwakilisha ulinzi wa nyika uliotolewa wakati wa utawala wa kipapa.

Naye Ahabu akamwita Obadia, aliyekuwa msimamizi wa nyumba yake. (Sasa Obadia alimcha Bwana sana: kwa maana ikawa, wakati Yezebeli alipowaua manabii wa Bwana, Obadia akachukua manabii mia, akawaficha kwa hamsini hamsini katika pango, akawalisha kwa

mkate na maji.) 1 Wafalme 18:3, 4.

Kazi ya Obadia ya kuwaficha manabii kwa makundi ya hamsini katika mapango ni ishara ya mahali nyikani palipoandaliwa na Mungu ili kuwalisha waaminifu, waliokataa kupokea mafundisho ya upapa na pia waliokataa kukubali uhusiano usio mtakatifu uliowakilishwa na uzinzi wake na wafalme wa Ulaya. Kipindi ambacho Eliya aliagizwa kwenda kwa mjane wa Sarepta ili apate chakula na ulinzi dhidi ya Yezebeli na Ahabu, ndicho kipindi ambacho kanisa lilikimbilia nyikani, na mahali palipoandaliwa kwao na Mungu paliwakilishwa na kazi ya Obadia.

Mahali alipojificha Eliya huko Sarepta, ambalo kwa Kiebrania huitwa "Zarephath," jina hilo humaanisha utakaso. Wakati muda uliotolewa kwa Yezebeli kutubu ulipoisha, Eliya akaenda kwa Obadia, akamwagiza Ahabu kuwaita Waisraeli wote Karmeli.

Na Obadia alipokuwa njiani, tazama, Eliya akakutana naye; akamtambua, akaanguka kifudufudi, akasema, Je! Ndiwe bwana wangu Eliya? Naye akamjibu, Mimi ndiye; enenda, ukamwambie bwana wako, Tazama, Eliya yupo hapa. 1 Wafalme 18:17, 18.

Wakati wa Elijah pamoja na mjane wa Sarepta unaashiria Enzi za Giza. Katika simulizi la Elijah na yule mjane, alikuwa akikusanya vijiti viwili, kwa kuwa alikuwa karibu kufa. Mjane katika unabii ni kanisa, na yeye alimwakilisha kanisa lililo jangwani ambalo lilikuwa karibu kufa.

Na kwa malaika wa kanisa lililoko Sardi andika; Haya ndiyo asemayo yeye aliye na Roho saba za Mungu, na nyota saba; Nayajua matendo yako, ya kwamba una jina la kuwa hai, nawe umekufa. Uwe na macho, ukayaimarisha yaliyosalia, yaliyo karibu kufa; kwa maana sijayaona matendo yako kuwa yametimia mbele za Mungu. Ufunuo 3:1, 2.

Alikuwa "akikusanya vijiti viwili", na akijiandaa kwa kifo chake wakati Eliya alipomkatiza.

Neno la Bwana likamjia, likisema, Ondoka, uende Zarefathi, iliyo ya Sidoni, ukae huko; tazama, nimemwamuru mjane mmoja huko akuhudumie. Basi akaondoka akaenda Zarefathi. Alipofika kwenye lango la mji, tazama, yule mwanamke mjane alikuwa huko akikusanya kuni; akamwita, akasema, Naomba uniletee maji kidogo katika chombo nipate kunywa. Na alipokuwa akiendelea kwenda kuteka, akamwita, akasema, Naomba uniletee pia kipande kidogo cha mkate mkononi mwako. Naye akasema, Kama aishivyo Bwana Mungu wako, sina mkate, ila konzi ya unga katika pipa, na mafuta kidogo katika chupa; tena, tazama, ninakusanya fito mbili ili niende niipike kwa ajili yangu na mwanangu, tukale, kisha tufe. 1 Wafalme 17:8-12.

Mjane wa Sarepta alikuwa akikusanya "fito mbili." Mjane huyo anawakilisha waaminifu katika nyakati za Yezebeli. Mwanawe anawakilisha wale katika historia ya Thiatira ambao walikufa wakiwa na ahadi ya kufufuliwa katika ufufuo wa kwanza.

Na nikaona viti vya enzi, na walioketi juu yake; nao wapakewa hukumu; nami nikaona roho za wale waliokatwa vichwa kwa ajili ya ushuhuda wa Yesu, na kwa ajili ya neno la Mungu, na wale ambao hawakumsjudia yule mnyama, wala sanamu yake, wala hawakuwa wamepokea chapa yake juu ya vipaji vya nyuso zao, wala mikononi mwao; nao wakaishi na kutawala pamoja na Kristo miaka elfu moja. Lakini wafu wengine hawakuishi tena hata ile miaka elfu

moja ilipokwisha. Huu ndio ufufuo wa kwanza. Heri na mtakatifu yeye aliye na sehemu katika ufufuo wa kwanza; kwa hao mauti ya pili haina mamlaka, bali watakuwa makuhani wa Mungu na wa Kristo, nao watatawala pamoja naye miaka elfu moja. Ufunuo 20:4-6.

Mjane pia anawakilisha wale wachache huko Sardis, waliostahili na walipewa mavazi meupe.

Lakini unao wachache hata huko Sardi ambao hawajatia unajisi mavazi yao; nao watatembea pamoja nami wakiwa wamevaa meupe, kwa kuwa wanastahili. Yeye ashindaye, huyo atavikwa mavazi meupe; nami sitalifuta jina lake kutoka katika kitabu cha uzima, bali nitalikiri jina lake mbele za Baba yangu, na mbele ya malaika zake. Ufunuo 3:4, 5.

Wale wa kanisa la nne la Thiatira, waliokufa kwa uaminifu, waliowakilishwa na mwana wa mjane, walipewa mavazi meupe katika muhuri wa tano.

Na alipoifungua muhuri wa tano, nikaona chini ya madhabahu roho za wale waliouawa kwa ajili ya neno la Mungu, na kwa ajili ya ushuhuda waliokuwa nao; nao wakalia kwa sauti kuu, wakisema, Hata lini, Ee Bwana, Mtakatifu na wa kweli, hutahukumu na kulipiza kisasi cha damu yetu juu ya wakaao juu ya nchi? Kila mmoja wao akapewa vazi jeupe; wakaambiwa wapumzike bado kwa muda mfupi, hata watumishi wenzao na ndugu zao, watakaouawa kama wao, watakapotimia. Ufunuo 6:9-11.

Wafia-dini wa Enzi za Giza walipewa mavazi meupe, na wakaambiwa wapumzike makaburini mwao, hadi kundi lingine la wafia-dini wa kipapa lingeuawa, kama walivyokuwa wameuawa. Walikuwa wameuawa na upapa katika muda wa miaka mitatu na nusu, na wakaahidiwa kwamba upapa hatimaye ungehukumiwa, lakini si kabla kundi la pili la wafia-dini wa kipapa lingeuawa, wakati wa mzozo wa sheria ya Jumapili unaokuja hivi karibuni. Dada White anaunganisha ombi la wafia-dini kwamba upapa uhukumiwe na vifungu viwili katika kitabu cha Ufunuo.

Wakati muhuri wa tano ulipofunguliwa, Yohana aliyepokea Ufunuo katika maono aliona chini ya madhabahu kundi la waliouawa kwa ajili ya Neno la Mungu na ushuhuda wa Yesu Kristo. Baada ya hayo, yakaja matukio yaliyoelezwa katika sura ya kumi na nane ya Ufunuo, wakati wale waaminifu na wa kweli wanapoitwa kutoka Babeli. [Ufunuo 18:1-5, imenukuliwa.] Manuscript Releases, juzuu ya 20, 14.

Ufunuo 18:1-5 unawakilisha sauti mbili zilizomo katika aya ya kwanza na ya nne. Sauti ya pili ni mwito wa kutoka Babeli, nao unaashiria mwanzo wa mateso ya sheria ya Jumapili, wakati harakati yenye nguvu ya malaika wa tatu inapoliita kundi lingine la Mungu kutoka Babeli. Yeye pia anaweka kifungu kutoka muhuri wa tano katika ufunguzi wa muhuri wa saba.

[Ufunuo 6:9-11 imenukuliwa]. Hapa kulikuwa na taswira zilizoonyeshwa kwa Yohana ambazo hazikuwa halisi, bali zile ambazo zingekuwapo katika kipindi fulani cha wakati ujao.

"Ufunuo 8:1-4 imenukuliwa." Manuscript Releases, juzuu ya 20, 197.

Katika Ufunuo sura ya nane, aya ya kwanza hadi ya nne, muhuri wa saba unafunguliwa.

Na alipofungua muhuri wa saba, kukawa na kimya mbinguni kwa muda wa kama nusu saa. Nikaona malaika saba waliokuwa wamesimama mbele za Mungu; nao wakapewa tarumbeta

saba. Na malaika mwingine akaja akasimama penye madhabahu, akiwa na chetezo cha dhahabu; naye akapewa ubani mwingi, ili autoe pamoja na sala za watakatifu wote juu ya madhabahu ya dhahabu iliyo mbele ya kiti cha enzi. Na moshi wa ule ubani, pamoja na sala za watakatifu, ukapaa mbele za Mungu kutoka mkononi mwa yule malaika. Ufunuo 8:1-4.

Maombi ya wafia dini wa Enzi za Giza, ambao katika muhuri wa tano wanaomba kwamba Mungu alete hukumu juu ya kahaba aziniye na wafalme wa nchi, yanapaa “mbele za Mungu” wakati muhuri wa saba unafunguliwa. Msukumo wa ufunuo unaoanisha kufunguliwa kwa muhuri wa saba na sauti ya pili ya Ufunuo wa kumi na nane, kwa maana ni katika sauti ya pili ndipo Mungu anakumbuka maovu yake, naye kisha anazidisha hukumu yake mara dufu. Mara moja kwa ajili ya wafia dini wa Enzi za Giza, na mara moja kwa ajili ya umwagaji damu mkubwa wa mgogoro wa sheria ya Jumapili.

Nikasikia sauti nyingine kutoka mbinguni ikisema, Tokeni kwake, watu wangu, msishiriki dhambi zake, wala msipokee mapigo yake. Kwa maana dhambi zake zimefika hata mbinguni, na Mungu amekumbuka maovu yake. Mlipeni kama alivyowalipa ninyi, na mwongeze maradufu kwake kwa kadiri ya matendo yake; katika kikombe alichokijaza, mjazeni kwake maradufu. Ufunuo 18:4-6.

Wachache walioko Sardi ambao hawakuwa wameinajisi mavazi yao, wanawakilisha wale waliotoka katika historia ya Thiatira iliyoishia mwaka 1798. Hao wanawakilishwa na mjane wa Sarepta, ambaye alikuwa akienda kwenye arusi mwaka 1844.

Kuja kwa Kristo kama Kuhani Mkuu wetu hadi Patakatifu pa Patakatifu, kwa ajili ya utakaso wa patakatifu, kama ilivyoletwa wazi katika Danieli 8:14; kuja kwa Mwana wa Adamu kwa yule Mzee wa Siku, kama ilivyoonyeshwa katika Danieli 7:13; na kuja kwa Bwana katika hekalu lake, kulikotabiriwa na Malaki, ni maelezo ya tukio lile lile; na hili pia limewakilishwa na kuja kwa bwana-arusi kwenye arusi, kama lilivyoielezwa na Kristo katika mfano wa wanawali kumi, wa Mathayo 25.

Mjane alikuwa akijiandalia mlo wake wa mwisho kabla ya kifo chake, wakati Eliya alipomwamuru amhudumie. Anawakilisha wachache waaminifu huko Thyatira, akihamia kwa wachache waaminifu huko Sardi waliokuwa wakikusanya "vijiti viwili" kwa ajili ya "moto".

"Fito mbili" zinawakilisha nyumba zote mbili za Israeli ya kale, ambazo zilikanyagwa chini na upagani, kisha na upapa, lakini zilipaswa kukusanywa pamoja na kuunganishwa kuwa "fito moja," katika historia ya 1798 hadi 1844.

Neno la Bwana likanijia tena, kusema, Zaidi ya hayo, wewe mwanadamu, jitwalie fimbo moja, uiandike juu yake, Kwa Yuda, na kwa wana wa Israeli wenzake; kisha utwae fimbo nyingine, uiandike juu yake, Kwa Yosefu, fimbo ya Efraimu, na kwa nyumba yote ya Israeli wenzake; kisha uzishikanishe moja na nyingine ziwe fimbo moja; nazo zitakuwa moja mkononi mwako. Na wana wa watu wako watakapokuzungumzia, wakisema, Je, hutatuonyesha unamaanisha nini kwa hizi? Waambie, Bwana MUNGU asema hivi; Tazama, nitaitwaa fimbo ya Yosefu, iliyo mkononi mwa Efraimu, pamoja na makabila ya Israeli wenzake, nami nitaiweka pamoja na fimbo ya Yuda, na kuzifanya kuwa fimbo moja; nazo zitakuwa moja mkononi mwangu. Na

hizo fimbo ulizoziandikia zitakuwa mkononi mwako mbele ya macho yao. Na uwaambie, Bwana MUNGU asema hivi; Tazama, nitawatoa wana wa Israeli kutoka kati ya mataifa walikokwenda, nami nitawakusanya kutoka pande zote, na kuwaleta katika nchi yao wenyewe; nami nitawafanya taifa moja katika nchi juu ya milima ya Israeli; na mfalme mmoja atakuwa mfalme kwao wote; wala hawatakuwa tena mataifa mawili, wala hawatagawanyika tena kuwa falme mbili kamwe; wala hawatajitia unajisi tena kwa sanamu zao, wala kwa machukizo yao, wala kwa makosa yao yote; bali nitawaokoa katika makao yao yote walimotenda dhambi, nami nitawatakasa; nao watakuwa watu wangu, nami nitakuwa Mungu wao. Na Daudi, mtumishi wangu, atakuwa mfalme juu yao; nao wote watakuwa na mchungaji mmoja; nao wataenenda katika hukumu zangu, na kuzishika amri zangu, na kuzitenda. Nao watakaa katika nchi niliyompa Yakobo mtumishi wangu, walikokaa baba zenu; nao watakaa humo, wao na watoto wao na watoto wa watoto wao, hata milele; na mtumishi wangu Daudi atakuwa mkuu wao milele. Tena nitafanya nao agano la amani; litakuwa agano la milele pamoja nao; nami nitawaweka na kuwazidisha, nami nitaweka patakatifu pangu katikati yao milele. Maskani yangu pia itakuwa pamoja nao; naam, nitakuwa Mungu wao, nao watakuwa watu wangu. Na mataifa watajua ya kwamba mimi Bwana naitakasa Israeli, patakatifu pangu litakapokuwa katikati yao milele. Ezekeieli 37:15-28.

Eliya alipoondoka Sarepta ili kumwita Ahabu na Israeli wote waende Mlima Karmeli, kanisa mjane lililokimbilia nyikani lilikuwa likikusanya fito mbili kwa ajili ya moto unaomtakasa mjane kabla ya harusi ya tarehe 22 Oktoba 1844. Kukusanywa kwa fito hizo mbili ndiko kukusanywa kwa harakati ya Wamileraiti kunakotimizwa katika kipindi cha mwisho cha miaka sitini na tano kilichotambuliwa katika Isaya sura ya saba. Ufalme wa kaskazini uliteseka chini ya laana ya Musa kuanzia 723 KK hadi 1798, na ufalme wa kusini uliteseka chini ya laana hiyo hiyo kuanzia 677 KK hadi 1844. Mnamo 1844, wazao wa kiroho wa yale mataifa mawili halisi walikusanywa pamoja kama fito moja, au taifa moja.

Angalau, Ezekeieli anafafanua vijiti viwili kama mataifa mawili, ambayo yanaungana kuwa taifa moja.

Kwa maana kichwa cha Shamu ni Dameski, na kichwa cha Dameski ni Resini; na ndani ya miaka sitini na mitano Efraimu atavunjika, asiwe watu tena. Na kichwa cha Efraimu ni Samaria, na kichwa cha Samaria ni mwana wa Remalia. Msipoamini, kwa hakika hamtathibitika. Isaya 7:8, 9.

Ikiwa hatutaamini unabii wa miaka sitini na tano, hatutaimarishwa.

Tutaendelea kuwasilisha uashiriaji wa Eliya katika makala inayofuata.